

สถิติในวรรณคดีสันสกฤต

นางสาวสุวิมล ประกอบไวยุทธิกิจ

006194

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

SATĪ IN SANSKRIT LITERATURE

MISS. SUWIMOL PRAKOBWAITAYAKIJ

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สतीโนวรรณคดีสันสกฤต

โดย   นางสาวสวิมล ประกอบไวทยกิจ

แผนกวิชา   ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แย้มนัคคา

บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... *Dr. Sakdi Sri* ..... รักษาการในตำแหน่ง
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *Dr. Wisut* ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสุทษ์ มุขนาค)

..... *Dr. Chaiyaporn* ..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ฉลวย วุฒาพิศ)

..... *Dr. Sakdi Sri* ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แย้มนัคคา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาทานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สตีโนววรรณคดีสันสกฤต
ชื่อ นิสิต   นางสาวสุวิมล ประกอบไวยทยกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี   แย้มนัคคา
แผนกวิชา   ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา   2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมาย ศึกษาประเพณีสตีซึ่งมีข้อมูลบางประการ ที่แสดงว่าอาจจะเคยมีการปฏิบัติกันมาก่อนในสมัยพระเวท ครั้นถึงสมัยพระเวทประเพณีนี้ ได้ยกเลิกไปแล้ว และได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาปฏิบัติกันอีกตามหลักฐานที่พบในวรรณคดีมหากาพย์ แต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยมนัก จนกระทั่งถึงปลายสมัยกลาง คือ ราวศตวรรษที่ 15 - 18 ประเพณีนี้ได้รับความนิยมนมากขึ้น เพื่อวิเคราะห์ว่า เหตุใดประเพณีสตีจึงถูกยกเลิกไปใน สมัยพระเวท และเหตุใดจึงกลับมาได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีกในสมัยหลัง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึง ฐานะและสิทธิของผู้หญิงอินเดีย โดยเฉพาะแม่มาย ตลอดจนกรณีแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งแต่สมัย พระเวทจนถึงสมัยกลาง

การวิจัยค้นคว้าเรื่องราวดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมหลักฐานและข้อมูล จากคัมภีร์ต่าง ๆ ได้แก่ คัมภีร์ฤคเวท อถรรพเวท พราหมณะ ธรรมสูตร ธรรมศาสตร์ และหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชาวอินเดียและต่างประเทศได้แปลหรือรวบรวมค้นคว้า ขึ้นไว้ เพื่อประกอบการวิจัย

เนื้อเรื่องของวิทยานิพนธ์นี้แบ่งออกเป็น 5 บท บทที่ 1 กล่าวถึงหัวข้อ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัย บทที่ 2 กล่าวถึงฐานะ สิทธิ และสภาพ ของผู้หญิงอินเดียทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานประกอบการวิจัย บทที่ 3 กล่าวถึงฐานะ

สิทธิ และสภาพของแม่น้ำ บทที่ 4 รวบรวมหลักฐานและข้อมูล อันเป็นผลให้มีการ
 รื้อฟื้นประเพณีที่ขึ้นมาใช้ และกล่าวถึงวิวัฒนาการ การยกเลิก ตลอดจนลักษณะของ
 พิธีคดี บทที่ 5 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าประเพณีเดิมปฏิบัติกันอยู่ในหมู่ชาวอินโดจีน
 ต่อมาเมื่อพวกนี้อพยพเข้ามาอยู่ในอินเดีย มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างหลักฐานให้มั่นคง
 จึงปฏิบัติประเพณีพอเป็นพิธี เมื่อสร้างหลักฐานได้มั่นคงแล้ว และประกอบกับฐานะของ
 ผู้หญิงตกต่ำลงมาก จึงได้รื้อฟื้นประเพณีที่ขึ้นมาใช้อีก เมื่อเวลาผ่านไปประเพณียิ่ง
 แพรหลายออกไปมากขึ้น และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีนักปราชญ์ชาวอินเดีย
 ค่ายกันพยายามที่จะใช้เหตุผลยับยั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จ จนกระทั่งอินเดียอยู่ใต้อาณัติ
 ของอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ผู้สำเร็จราชการอินเดียเห็นความป่าเถื่อนของประเพณีนี้
 จึงได้ออกกฎหมายยกเลิกเมื่อ ค.ศ. 1829

Thesis Title   Sati in Sanskrit Literature
Name   Miss Suwimol Prakobwitayakit
Thesis Advisor   Assistant Professor Dr. Saksri Yamnadda
Department   Eastern Languages
Academic Year   1978

ABSTRACT

This thesis aims at studying the Sati rite which, according to certain evidence, might have been practised before and until the Vedic Period. However, the rite came into practice again according to the Epic literature. Its popularity built up in the late Middle Period, i.e. the 15th - 18th Centuries A.D.

On doing the research, the author gathered the evidences and the data from the books written in the said period, namely Rgveda, Atharvaveda, Brahmanas, Sūtras, Dharmasāstras as well as commentaries and literary works of later periods. The author also took into consideration the books on this subject, which were composed, translated or compiled by Indian and foreign scholars.

The thesis is divided into 5 chapters. Chapter I describes the title and the research method. Chapter II indicates the status, the rights and the condition of Indian women in general.

9

Chapter III deals with the status, the rights and the condition of Indian widows. Chapter IV gives the evidences and the data that encouraged the revival of the Sati rite, the development and also the prohibition of the rite and the description of the rite itself. Chapter V consists of the conclusion and some suggestions for further studies.

It is found that the rite originated from certain Indo-European tribes who brought the rite with them when they moved to India. In need of more children to strengthen their tribes, the Vedic people exempted their women from the rite. But the rite was revived later when the need was over and the status of women deteriorated. Gradually the rite gained more popularity and also more cruelty, in spite of strong protestations from many Indian scholars, until the 19th Century A.D. when India fell into the hand of Britain. A regent could not bear to see such savage cruelty and passed a rule forbidding the practice of the rite in 1829.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีจากอาจารย์หลายท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมบัคคา ผู้ควบคุมการวิจัย ได้ให้ความเมตตากรุณาแก่ผู้เขียนตั้งแต่แรกเริ่ม ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ชี้แนะ ตลอดจนให้ขอยืมหนังสือที่หายาก อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และได้กรุณาสละเวลาตรวจงาน แก่วิทยานิพนธ์ให้เป็นอย่างดี แม้ในขณะที่อาจารย์จะมีการงานอย่างอื่นอยู่มากก็ตาม ผู้เขียนซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง และด้วยความรู้ณาจาก รองศาสตราจารย์ วิสวัช ภูมิกุล ที่ได้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ขอยืมหนังสือ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าอ้างอิง พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนได้รับความคิดที่จะทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จากการชี้แนะของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ท้าวพานิช ซึ่งได้กรุณาให้แนวคิด ให้ขอยืมหนังสือที่หายาก และเป็นหลักแรกเริ่มของการเขียนวิทยานิพนธ์ และยังกรุณาสอบถามด้วยความห่วงใย เอาใจใส่อยู่เสมอ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	...		...	...	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	...		...	...	ง
กิตติกรรมประกาศ	...		...	...	ฉ

บทที่

1. บทนำ	...	...	...	...	...	1
ความเป็นมาของปัญหา	...	...	...	...	...	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	...	...	...	...	...	2
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	...	...	...	...	...	2
วิธีดำเนินการวิจัย	...	...	...	...	...	2
2. ฐานะและสิทธิของผู้หญิงโดยทั่วไป	...	...	...	...	...	4
สังคมอินเดียให้ความสำคัญแก่เด็กชายมากกว่าเด็กหญิง	...	...	...	...	...	4
การศึกษา	...	...	...	...	...	8
ศาสนา	...	...	...	...	...	11
การเป็นทาสและการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน	...	...	...	...	...	15
ผู้หญิงได้รับการดูแลเหยียดหยาม	...	...	...	...	...	22

คำชี้แจงเกี่ยวกับอักษรย่อและหมายเลข

การใช้อักษรย่อ

A.Br.	=	Aitareya Brāhmaṇa
A.D.S.	=	Āpastambadharmasūtra
A.V.	=	Atharvaveda
B.D.S.	=	Baudhāyanadharmasūtra
B.S.	=	Baudhāyanasmṛti
Br.S.	=	Brhaspatismṛti
Br.Up.	=	Brhadāranyaka Upanishad
G.D.S.	=	Gautamadharmasūtra
G.S.	=	Gautamasmṛti
K.A.	=	Kauṭilya Arthasāstra
Mbh.	=	Mahābhārata
M.S.	=	Manusmṛti
N.D.S.	=	Nārada dharmasūtra
N.S.	=	Nārada smṛti
R.	=	Rāmāyaṇa
R.V.	=	R̥gveda
Ś.Br.	=	Śatapatha Brāhmaṇa
T.Br.	=	Taittirīya Brāhmaṇa
T.S.	=	Taittirīya Saṁhitā
Va.D.S.	=	Vasishthadharmasūtra

Va.S. = Vasishthasmṛti

Vi.S. = Vishnusmṛti

การใช้หมายเลข

- 1 หมายเลขในคัมภีร์พระเวทใช้ระบบ มณฑล (book) สุกตะ (Sūkta) มंत्रะ (Stanza)
- 2 หมายเลขในคัมภีร์พราหมณ์ใช้ระบบ กานท์, อธิบายะ พราหมณ์
- 3 หมายเลขในคัมภีร์อุปนิษัทใช้ระบบ อธิบายะ พราหมณ์
- 4 หมายเลขในมหาภารตะ และรามายณะ ใช้ระบบ บท, โศลก (คัมภีร์)
- 5 หมายเลขในคัมภีร์เพชชายนสมฤติใช้ระบบ ปรัชนะ, อธิบายะ กัจจิก
- 6 หมายเลขในคัมภีร์สมฤติอื่น ๆ ใช้ระบบ บท, โศลก

บัญชีแสดงอายุของหนังสืออ้างอิง

ยุคของวรรณคดีสันสกฤตตามลักษณะที่อ้างถึงในวิทยานิพนธ์

4000 B.C. - 1000 B.C. (ก่อน พ.ศ. 3457 - 457 ปี)	สมัยพระเวท วรรณคดีสมัยนี้ประกอบด้วย คัมภีร์ ฤคเวท ยજุรเวท สามเวท และอถรรพเวท นักปราชญ์สันนิษฐานว่าคัมภีร์พระเวทแต่งเมื่อ ประมาณ 3000 - 4000 ปี ก่อนคริสตกักราช แต่รวบรวมเป็นรูปที่สมบูรณ์เมื่อประมาณ 1200 - 1000 ปี ก่อนคริสตกักราช (ก่อน พ.ศ. 657 - 357 ปี)
1500 B.C. - 500 B.C. (ก่อน พ.ศ. 957 - พ.ศ. 43)	สมัยพราหมณะ และอุปนิษัท
500 B.C. - 500 A.D. (พ.ศ. 43 - 1043)	สมัยลัทธิพุทธ การขจัดภัย และสมฤติยุคแรก
500 B.C. - 1800 A.D. (พ.ศ. 43 - 2343)	สมฤติสมัยหลัง ธรรมกถาและฎีกา

หนังสืออ้างอิงที่สามารถแสดงอายุได้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

500 B.C.	มหาภารตะ
400 B.C. - 200 A.D.	รามายณะ
321 B.C. - 296 B.C.	เกาฏิลยธรรมศาสตร์
200 B.C. - 200 A.D.	มนุสมฤติ ✓
100 A.D. - 300 A.D.	ยาชฌวาลกยสมฤติ

100 A.D. - 500 A.D.	นารท สมฤติ
300 A.D. - 500 A.D.	พฤษภสมฤติ
300 A.D. - 600 A.D.	วิษณุปุระณะ
400 A.D.	บทละครของกาลิทาส
400 A.D. - 600 A.D.	กาตยายนสมฤติ
600 A.D. - 900 A.D.	สมฤติอื่น ๆ และปุระณะบางเล่ม
606 A.D.	หรรษจริต
625 A.D.	กาทัพพี
900 A.D.	เมฆาทิถิ
1100 A.D.	มิตากษรา
1100 A.D.	กถาสริตสาคร
1100 A.D. - 1500 A.D.	ชีมุตวาหน
1125 A.D.	อปรารก
1200 A.D. - 1225 A.D.	สมฤติจันทรिका
1360 - 1390 A.D.	มทนปริชาตะ
1520 A.D. 1570 A.D.	รสนันตะ
1610 A.D. - 1640 A.D.	ศูทรกมลากรภูษะ
1790 A.D.	ธรรมสินธุ